

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Факультет № 6

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни Глобальна економіка вибіркових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти
072 Фінанси, банківська справа та страхування

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 р. № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки факультету №6 протокол від 25.08.2023 р. № 7

Розробник:

1. доцент кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки, к.ю.н., доцент Кирєєва Ірина Валеріївна

Рецензенти:

1. доцент кафедри банківської справи і фінансових послуг, факультету фінансів і обліку Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (ХНЕУ ім. С. Кузнеця), к.е.н., доцент Рац Ольга Миколаївна
2. доцент кафедри трудового та господарського права ХНУВС, к.ю.н., доцент Бригадир Іван Васильович

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS 3 Загальна кількість годин 90 Кількість тем 12	07 «Управління та адміністрування»; 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»; <u>Другий магістерський рівень освіти</u> (назва СВО)	Навчальний курс 2 Семестр 3 Види контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання	заочна форма навчання	
Лекції – __10__; (години) Семінарські заняття – __10__; (години) Практичні заняття – __10__; (години) Лабораторні заняття – _____; (години) Самостійна робота – __60__; (години) Індивідуальні завдання: Курсова робота – _____ (кількість; № семестру) Реферати (тощо) – __1__ (кількість; № семестру)	Лекції – __4__; (години) Семінарські заняття – __4__; (години) Практичні заняття – __4__; (години) Лабораторні заняття – _____; (години) Самостійна робота – __78__; (години) Індивідуальні завдання: Курсова робота – _____ (кількість; № семестру) Реферати – _____ (кількість; № семестру)	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни:

- **освітня** - передбачає становлення сучасного, різнобічно розвинутого фахівця шляхом набуття студентами знань умов і чинників становлення та механізмів функціонування глобальної економіки.
- **виховна** - формувати ціннісні орієнтири студентів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості, відданості принципам свободи, верховенства права та іншим ; нетерпиме ставлення до будь-яких порушень законності; формувати в майбутніх фахівців високий рівень моральної свідомості та економічного світогляду, професійних та особистісних якостей.

Завдання:

отримання студентами системних знань стосовно виявлення системної сутності економічної глобалізації; визначення глибини впливу глобальних трансформацій на світові інтеграційні процеси; ідентифікація основних параметрів глобального розвитку; визначення сучасних ринкових та інституціональних методик глобального менеджменту; аналіз особливостей формування національних і міжнародних стратегій розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки:

глобальна економіка тісно пов'язана з такими дисциплінами як «Політична економія», «Макроекономіка», «Історія економіки та економічної думки», «Міжнародна економіка» та ін.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: закономірності глобальної корпоратизації бізнесу; генезис глобальної економічної інтеграції; характер, форми, моделі та конкурентні переваги регіональної економічної інтеграції в глобальних умовах розвитку; динаміку процесів інституціоналізації глобального економічного розвитку; форми та механізми соціалізації глобальної економіки; механізми та інструментарій антициклічного регулювання економік у глобальній системі; дію конкурентних механізмів глобального ринку; напрями інтеграції України в глобальний економічний простір.

вміти: аналізувати тенденції глобалізації економічного розвитку; виявляти та оцінювати проблеми розвитку міжнародного бізнесу в умовах глобалізації; розробляти стратегічні заходи для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності товарів, послуг, підприємств, галузей, міжгалузевих комплексів; організовувати процеси управління міжнародною економічною діяльністю регіонів, галузей, міжгалузевих комплексів; визначати регулятивні пріоритети формування сучасної міжнародної економічної політики.

Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в процесі професійної діяльності або навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог до професійної, навчальної або дослідницької діяльності.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК.01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК.02	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
	ЗК.08	Здатність працювати в міжнародному контексті.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК.07	Здатність використовувати положення і методи дослідження інших наук для розв'язання професійних та наукових задач у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
	СК.12	Здатність передбачати розвиток чинників – носіїв фінансової небезпеки.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Часові межі феномену глобалізації. Ознаки глобалізації. Соціально-філософська проблематика глобалізації. Соціальний феномен глобалізації як результат людської діяльності. Соціокультурний феномен глобалізації. Сутність економічної глобалізації. Функціональний підхід до аналізу глобалізації. апологетичний підхід. Технологічний підхід. Витоки глобалізації. Історичні періоди розвитку процесів глобалізації. Глобальне суспільство. Культурна глобалізація. Глобалізація економіки.

Тема 2. Сучасна методологія глобалістики. Виникнення глобалістики. Сутність глобалістики. Формування глобалістики. Принцип глобалізму. Виникнення терміну «глобалізації». Сутність глобалізації. Глобальний розвиток. Глобальне суспільство. Глобальна політика, економіка та культура. Вплив глобалізації на людське суспільство. Проблеми глобалізації. Основні ознаки сучасного глобалізму. Особливості глобалізації на сучасному етапі. Інтерсоціальні проблеми. Соціально-демографічні проблеми. Соціально-екологічні проблеми. Соціокультурний розвиток у глобальному суспільстві.

Тема 3. Школи і міждисциплінарний статус глобалістики. Предмет дослідження глобалістики. Принцип глобалізму. Головні критерії глобальних проблем. Розвиток сучасної глобалістики як науки. Концепція «Межі

зростання». Концепція «Сталого розвитку». Еколого-економічна школа або «Школа глобальної екології». Школа мітозу біосфер. Школа контрольованого глобального розвитку. Школа світ системного аналізу. Глобалістика як міждисциплінарна наука. Основні напрями глобалістики—економічна глобалістика, політична глобалістика, соціальна глобалістика, екологічна глобалістика.

Тема 4. Становлення глобальної економіки. Технічні, технологічні чинники. Соціально-економічні чинники глобалізації. Культурні чинники. Морально-етичні чинники. Політичні чинники. Становлення загальнопланетарного науково-інформаційного простору, глобальної інформаційної інфраструктури. Становлення єдиного світового виробництва. Формування нової системи глобального керування. Виникнення нових глобальних економічних суб'єктів. Систематизування поглядів на глобалізацію, два базових напрями. Природа глобалізації. Еволюція напрямків глобалізації в економічній літературі. Погляди деяких глобалістів та антиглобалістів на глобалізацію. Сутність глобальної економіки. Становлення глобальної економіки як науки. Унікальні характеристики глобальної економіки: неймовірна рухливість фінансового капіталу, глобальна мережа комунікацій, зростаючий міжнародний поділ праці.

Тема 5. Цивілізаційні виміри глобальних економічних процесів. Ключові глобальні проблеми економічного розвитку, їх характеристика. Причини виникнення глобальних проблем у різних країнах світу. Еволюція локальних глобалізацій. Цивілізації індустріального етапу економічного розвитку. Розвиток цивілізацій постіндустріальної епохи. Формування цивілізацій четвертого покоління. Представлення глобалізації в найбільш широкому цивілізаційному контексті за допомогою соціально-культурного підходу. Найбільш суттєві ознаки економічного глобалізму на початку XXI століття.

Тема 6. Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації. Особливості сучасної глобалізації. Принципи сучасної глобалізації. Причини та прояви дуалізму сучасної глобалізації. Позитивні наслідки глобалізації. Негативний вплив світових глобалізаційних процесів на економіки деяких країн. Причини критики глобалізації. Передумови, принципи і програми альтерглобалізму.

Тема 7. Парадоксальна природа глобальних трансформацій. Глобальні трансформації, їх сутність. Основні суперечності глобальних трансформацій. Позитивні та негативні риси глобалізації. Основні характеристики парадоксів глобалізації. Соціальні наслідки процесу глобалізації. Нерівномірність в розподілі вигод та збитків від глобалізації. Форми прояву фінансових криз. Вплив криз на світову економіку. Наслідки кризових явищ в економіці. Інформаційні процеси – глобальна проблема. Основні інструменти інформації.

Тема 8. Альтерглобалізм та його форми. Сутність альтерглобалізму. Супільно-політичні передумови антиглобалізму. Об'єктивна необхідність

антиглобалізму. Принципові особливості альтерглобалізму. Поняття антиглобалістського руху. Антиглобальний рух як суттєвий політичний феномен. Загальні цілі антиглобалізму. Кризові явища у системі глобалізму. Основні види діяльності антиглобального руху. Бідність як глобальна проблема. Основні сценарії світового розвитку і динаміки бідності. Вплив культури, суспільних інститутів та економічної системи на рівень бідності.

Тема 9. Глобальна економіка як прогностична реальність. Сутність глобальної інтернаціоналізації. Інтернаціоналізація виробництва. Інтернаціоналізація обігу. Співвідношення категорій «глобалізація» та «інтернаціоналізація». Характер, форми, моделі та конкурентні переваги регіональної економічної інтеграції в глобальних умовах розвитку. Поняття світових ринків. Глобалізація світових ринків. Формування глобального капіталу. Позитивні та негативні наслідки функціонування глобальних ринків. Поняття і цілі міжнародного бізнесу. Міжнародні економічні відносини України та фактори, що впливають на їх розвиток.

Тема 10. Регулятивні механізми глобальної економіки. Принципи формування глобальної системи регулювання світо господарських відносин. Становлення глобально-інтегрованої регулюючої системи. Принципи глобальної регулюючої системи. Шляхи вдосконалення механізмів регулювання глобальної економіки. Глобальні регуляторні інститути – сутність, мета функціонування.

Тема 11. Міжнародні стратегії глобалізації. Світове виробництво, його характеристика. Світове господарство. Світова економіка як система. Міжнародні економічні відносини. Роль міжнародного співробітництва. Особливості сучасного міжнародного співробітництва. НАТО, основні напрямки діяльності. Європейський союз як економічне і політичне об'єднання. Цілі функціонування ЄС. Наслідки розширення ЄС і проблеми геоекономічного статусу України. Поняття міжнародної безпеки. Шляхи досягнення певного рівня міжнародної безпеки.

Тема 12. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації. Необхідність інтеграції національного промислового комплексу до світової промислової системи. Шляхи вирішення проблеми національної конкурентоспроможності в умовах глобалізації. Стратегічна перспектива входження України до європейських економічних і оборонних структур. Україна і співдружність Незалежних Держав (СНД). Ставлення України до НАТО. Поняття глобальної конкуренції. Принципи функціонування СОТ. Перспективи співробітництва України з СОТ в умовах забезпечення глобальної конкурентоспроможності. Застосування різноманітних типів та форм співробітництва як невід'ємний фактор розвитку науково-технологічної та інноваційної сфер. Пріоритетні напрями фінансування науки. Розвиток пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

**4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1 Часові межі феномену глобалізації	9	2	2			5	залік
Тема № 2: Сучасна методологія глобалістики	9		2	2		5	
Тема №3: Школи і міждисциплінарний статус глобалістики	9	2	2			5	
Тема № 4: Становлення глобальної економіки	11	2	2	2		5	
Тема № 5: Цивілізаційні виміри глобальних економічних процесів.	9	2		2		5	
Тема № 6: Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації.	11	2	2	2		5	
Тема № 7: Парадоксальна природа глобальних трансформацій	11	2	2	2		5	
Тема № 8: Альтерглобалізм та його форми.	11	2	2	2		5	
Тема № 9: Глобальна економіка як прогностична реальність.	9	2		2		5	
Тема № 10: Регулятивні механізми глобальної економіки	11	2	2	2		5	
Тема № 11: Міжнародні стратегії глобалізації	11	2	2	2		5	

Тема № 12: Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації	9		2	2		5	
Всього за семестр № 3:	90	10	10	10		60	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1 Часові межі феномену глобалізації	10	2	2			6	залік
Тема № 2: Сучасна методологія глобалістики	10	2	2			6	
Тема №3: Школи і міждисциплінарний статус глобалістики	8			2		6	
Тема № 4: Становлення глобальної економіки	8			2		6	
Тема № 5: Цивілізаційні виміри глобальних економічних процесів.	6					6	
Тема № 6: Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації.	6					6	
Тема № 7: Парадоксальна природа глобальних трансформацій	7					7	
Тема № 8: Альтерглобалізм та його форми.	7					7	
Тема № 9: Глобальна	7					7	

економіка як прогностична реальність.							
Тема № 10: Регулятивні механізми глобальної економіки	7					7	
Тема № 11: Міжнародні стратегії глобалізації	7					7	
Тема № 12: Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації	7					7	
Всього за семестр № 3:	90	4	4	4		78	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	Тема № 1 Часові межі феномену глобалізації	
	Опрацювати наступні питання: 1.Ознаки глобалізації. 2. Соціальний феномен глобалізації як результат людської діяльності. 3. Сутність економічної глобалізації. 4.Функціональний підхід до аналізу глобалізації. апологетичний підхід. 5. Витоки глобалізації. Історичні періоди розвитку процесів глобалізації. 6.Глобальне суспільство. Культурна глобалізація. 7.Глобалізація економіки.	<p>1. Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Глобальна економіка: навч. посібник. - Харків:Вид-во «Форт», 2016. -354с. С. 55 - 63</p> <p>2. Супіма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика : підручник / Є.М. Суліма, М.А. Шепелев. -К. : Вища школа, 2010. -544 с— С. 7 – 11, 19 -22, 27-29</p> <p>3. Глобальна економів: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.;</p>

		[за заг. ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. –704с. С. 13 – 15, 25 - 26
Тема № 2 Сучасна методологія глобалістики		
Опрацювати наступні питання: 1.Виникнення глобалістики. 2. Принцип глобалізму. Виникнення терміну «глобалізації». 3. Глобальне суспільство. Глобальна політика, економіка та культура.4. Вплив глобалізації на людське суспільство. Проблеми глобалізації. 5.Основні ознаки сучасного глобалізму. 6. Інтерсоціальні проблеми. Соціально-демографічні проблеми. Соціально-екологічні проблеми. 7.Соціокультурний розвиток у глобальному суспільстві.		<p>1. Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Глобальна економіка: навч. посібник. - Харків:Вид-во «Форт», 2016. -354с. С. 55 - 63</p> <p>2. Супіма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика : підручник / Є.М. Суліма, М.А. Шепелев. -К. : Вища школа, 2010. -544 с,С. 19 -22, 27-29</p> <p>3. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О.І., Куцук П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. –704с. С. 13 – 15, 25 - 26</p>
Тема № 3 Школи і міждисциплінарний статус глобалістики		
Опрацювати наступні питання: 1.Предмет дослідження глобалістики. 2.Принцип глобалізму. 3.Головні критерії глобальних проблем. 4.Розвиток сучасної глобалістики як науки. 5.Концепція «Межі зростання». Концепція «Сталого розвитку». 6.Еколого-економічна		<p>1. Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Глобальна економіка:</p>

	<p>школа або «Школа глобальної екології». Школа мітозу біосфер. Школа контрольованого глобального розвитку. Школа світ системного аналізу. 7. Глобалістика як міждисциплінарна наука. 8. Основні напрями глобалістики – економічна глобалістика, політична глобалістика, соціальна глобалістика, екологічна глобалістика.</p>	<p>навч. посібник. - Харків: Вид-во «Форт», 2016. - 354с. С. 54 – 65</p> <p>2. Супіма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика : підручник / Є.М. Суліма, М.А. Шепелев. - К. : Вища школа, 2010. - 544 с. С. 46 – 52</p> <p>3. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. - 704с. С. 83 – 118</p>
	Тема № 4 Становлення глобальної економіки	
	<p>Опрацювати наступні питання: 1. Технічні, технологічні чинники. 2. Соціально-економічні чинники глобалізації. Культурні чинники. Морально-етичні чинники. Політичні чинники. 3. Становлення загальнопланетарного науково-інформаційного простору, глобальної інформаційної інфраструктури. 4. Становлення єдиного світового виробництва. 5. Виникнення нових глобальних економічних суб'єктів. 6. Систематизування поглядів на глобалізацію, два базових напрями. Природа глобалізації. 7. Сутність глобальної економіки.</p>	<p>1. Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Глобальна економіка: навч. посібник. - Харків: Вид-во «Форт», 2016. - 354с. С. 66 – 86</p> <p>2. Супіма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика : підручник / Є.М. Суліма, М.А. Шепелев. - К. : Вища школа, 2010. - 544 с. С. 35 – 45</p> <p>3. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О.І., Куцик</p>

			П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. –704с. С. 119 – 144
	Тема № 5 : Цивілізаційні виміри глобальних економічних процесів		
	Опрацювати наступні питання: 1.Ключові глобальні проблеми економічного розвитку, їх характеристика. 2.Причини виникнення глобальних проблем у різних країнах світу. 3.Еволюція локальних глобалізацій.4. Цивілізації індустріального етапу економічного розвитку. 5.Розвиток цивілізацій постіндустріальної епохи. 6.Формування цивілізацій четвертого покоління. 7.Представлення глобалізації в найбільш широкому цивілізаційному контексті за допомогою соціально-культурного підходу. 8.Найбільш суттєві ознаки економічного глобалізму на початку ХХІ століття.		1. Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Глобальна економіка: навч. посібник. - Харків:Вид-во «Форт», 2016. - 354с.С. 133 – 167 2. Супіма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика : підручник / Є.М. Супіма, М.А. Шепелев. -К. : Вища школа, 2010. -544 с С.55 – 66 3. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. –704с.С. 102 - 113
	Тема № 6 Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації		
	Опрацювати наступні питання: 1.Особливості сучасної глобалізації.2. Принципи сучасної глобалізації. 3.Причини та прояви дуалізму сучасної глобалізації. 4.Позитивні наслідки		Глобальна економіка: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг.

	<p>глобалізації. 5.Негативний вплив світових глобалізаційних процесів на економіки деяких країн. 6.Причини критики глобалізації. 7.Передумови, принципи і програми альтерглобалізму.</p>	<p>ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. –704с. С.24-65, 17-22</p> <p>Супіма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика : підручник / Є.М. Суліма, М.А. Шепелев. -К. : Вища школа, 2010. -544 с. С. 108-123</p>
	<p>Тема № 7 Парадоксальна природа глобальних трансформацій</p> <p>Опрацювати наступні питання: 1.Глобальні трансформації, їх сутність. 2.Основні суперечності глобальних трансформацій. 3.Позитивні та негативні риси глобалізації. 4.Основні характеристики парадоксів глобалізації. 5.Соціальні наслідки процесу глобалізації.6. Нерівномірність в розподілі вигод та збитків від глобалізації.7. Форми прояву фінансових криз. 8.Вплив криз на світову економіку.9. Наслідки кризових явищ в економіці.10. Інформаційні процеси – глобальна проблема. 11.Основні інструменти інформації.</p>	<p>1. Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Глобальна економіка: навч. посібник. - Харків:Вид-во «Форт», 2016. -354с. С. 186 - 205</p> <p>2. Супіма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика : підручник / Є.М. Суліма, М.А. Шепелев. -К. : Вища школа, 2010. -544 с С. 74 - 81</p> <p>3. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. –704с. С. 80 - 93</p>
	<p>Тема № 8 Альтерглобалізм та його форми</p> <p>Опрацювати наступні питання: 1.Сутність</p>	<p>1. Шталь Т.В.,</p>

	<p>альтерглобалізму. 2. Супільно-політичні передумови антиглобалізму. 3. Об'єктивна необхідність антиглобалізму. 4. Принципові особливості альтерглобалізму. 5. Поняття антиглобалістського руху. 6. Антиглобальний рух як суттєвий політичний феномен. 7. Загальні цілі антиглобалізму. 8. Кризові явища у системі глобалізму. 9. Основні види діяльності антиглобального руху. 10. Бідність як глобальна проблема. 11. Основні сценарії світового розвитку і динаміки бідності. 12. Вплив культури, суспільних інститутів та економічної системи на рівень бідності.</p>	<p>Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Глобальна економіка: навч. посібник. - Харків: Вид-во «Форт», 2016. - 354с. С. 113 - 121</p> <p>2. Супіма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика : підручник / Є.М. Суліма, М.А. Шепелев. - К. : Вища школа, 2010. - 544 с. С. 137 - 186</p> <p>3. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. – 704с. С. 195 - 244</p>
	<p>Тема № 9 Глобальна економіка як прогностична реальність</p>	
	<p>Опрацювати наступні питання: 1. Сутність глобальної інтернаціоналізації. 2. Інтернаціоналізація виробництва. Інтернаціоналізація обігу. 3. Співвідношення категорій «глобалізація» та «інтернаціоналізація». 4. Характер, форми, моделі та конкурентні переваги регіональної економічної інтеграції в глобальних умовах розвитку. 5. Поняття світових ринків. 6. Глобалізація світових ринків. 7. Формування глобального капіталу. 8. Позитивні та негативні наслідки функціонування глобальних ринків. 9. Поняття і цілі міжнародного бізнесу. 10. Міжнародні економічні відносини України та фактори, що впливають на їх розвиток.</p>	<p>1. Супіма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика : підручник / Є.М. Суліма, М.А. Шепелев. - К. : Вища школа, 2010. - 544 с. – 432 с. С. 11-100</p> <p>2. Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Глобальна економіка: навч. посібник. -</p>

		Харків:Вид-во «Форт», 2016. -354с. С. 121 - 137 3. Глобальна економів: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. –704с. С. 187 – 216, 281 - 296
Тема № 10 : Регулятивні механізми глобальної економіки		
	Опрацювати наступні питання: 1. Принципи формування глобальної системи регулювання світо господарських відносин. 2. Становлення глобально-інтегрованої регулюючої системи. 3. Принципи глобальної регулюючої системи. 4. Шляхи вдосконалення механізмів регулювання глобальної економіки.5. Глобальні регуляторні інститути – сутність, мета функціонування.	1. Глобальна економів: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. –704с. С.467-521 2. Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Глобальна економіка: навч. посібник. - Харків:Вид-во «Форт», 2016. -354с. С. 221 - 267
Тема № 11 Міжнародні стратегії глобалізації		
	Опрацювати наступні питання: 1. Світове виробництво, його характеристика. 2. Світове господарство. 3.Світова економіка як система. 4.Міжнародні економічні відносини. 5.Роль міжнародного співробітництва. 6. Особливості сучасного міжнародного співробітництва. 7. НАТО, основні напрямки діяльності. 8. Європейський союз як економічне і політичне об'єднання. 9. Цілі функціонування ЄС. 10.	1. Глобальна економів: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. –704с. С. 587-679.

	<p>Наслідки розширення ЄС і проблеми геоекономічного статусу України. 11. Поняття міжнародної безпеки. 12. Шляхи досягнення певного рівня міжнародної безпеки.</p>	<p>2. Супіма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика : підручник / Є.М. Суліма, М.А. Шепелев. -К. : Вища школа, 2010. -544 с С. 338 – 352</p> <p>3. Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Глобальна економіка: навч. посібник. - Харків:Вид-во «Форт», 2016. -354с. С. 217 - 265</p>
	<p>Тема № 12 Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації</p>	
	<p>Опрацювати наступні питання: 1. Необхідність інтеграції національного промислового комплексу до світової промислової системи. 2. Шляхи вирішення проблеми національної конкурентоспроможності в умовах глобалізації. 3. Стратегічна перспектива входження України до європейських економічних і оборонних структур. 4. Україна і співдружність Незалежних Держав (СНД). Ставлення України до НАТО. 5. Поняття глобальної конкуренції. Принципи функціонування СОТ. 6. Перспективи співробітництва України з СОТ в умовах забезпечення глобальної конкурентоспроможності. 7. Застосування різноманітних типів та форм співробітництва як невід’ємний фактор розвитку науково-технологічної та інноваційної сфер. 8. Пріоритетні напрями фінансування науки. 9. Розвиток пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні.</p>	<p>1. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.] – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. –704с. С. 649-693.</p> <p>2. Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Глобальна економіка: навч. посібник. - Харків:Вид-во «Форт», 2016. -354с. С. 238 – 279.</p> <p>3. Супіма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика : підручник / Є.М.</p>

					Суліма, М.А. Шепелев. -К. : Вища школа, 2010. -544 с. С. 417 – 572.
--	--	--	--	--	--

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Глобалізаційні процеси в сучасному світі.
2. Новий світовий порядок: основні сценарії розвитку.
3. Цивілізаційний аспект глобальної економіки.
4. Культурний аспект глобальної економіки.
5. Економічний аспект глобальної економіки.
6. Політичний аспект глобальної економіки.
7. Багатополюсність світу: основні напрямки.
8. Духовність людини постіндустріального суспільства
9. Проблема збереження національного у сучасному світі.
10. "Парадокс" свободи людини у сучасному світі.
11. Причини та наслідки глобалізації економічної сфери.
12. Шляхи та сценарії управління економічними процесами.
13. Стан та перспективи вирішення екологічних проблем.
14. Перспективи утворення та діяльності світового уряду.
15. Шляхи розбудови громадянського суспільства у світовому масштабі.
16. Ефективність міжнародного правового регулювання.

5.1.3. Теми наукових робіт

1. Порівняльний аналіз ідеологій добробуту.
2. Перспективи світової соціальної політики.
3. Потенційні загрози зовнішнього суверенітету України.
4. Стандарти ЄС та українські реалії.
5. Стратегія національної безпеки та її реалізація в умовах глобалізації.
6. Геополітичне положення України: переваги та проблеми.
7. Світ сучасних цивілізацій в теоретичних моделях.
8. Трансформація полярності світосистеми.
9. Наслідки процесу культурної глобалізації.
10. Основні тенденції сучасної глобалізації.
11. Об'єктивна і суб'єктивна глобалізація.
12. Сутність та мета ідеологічної глобалізації.

6. Методи навчання

Оволодіння знаннями даного предмета забезпечується поєднанням таких різних форм і методів навчання, як лекції та семінарські заняття й самостійна робота. Ґрунтовнішому вивченню окремих тем сприяють написання рефератів, участь у роботі наукових гуртків, науково-практичних конференцій, семінарів, олімпіад.

Метою лекційного курсу є аналіз та формування у студентів знань умов і чинників становлення та механізмів функціонування глобальної економіки.

Аудиторні заняття проводяться у формі лекційних і семінарських занять, на яких студенти повинні закріпити знання про особливості глобальної економіки та місце України в ній.

Лекційні заняття передбачають викладення нового теоретичного матеріалу викладачем, за своїм змістом лекції охоплюють основний теоретичний матеріал найважливіших тем навчальної дисципліни. Лекції є основним джерелом знань, які проводяться в класичній академічній формі. Метою лекційного курсу є формування у студентів комплексу сучасних знань, вмінь та навичок у сфері фінансової статистики. Для досягнення названої мети необхідним уявляється вивчення сучасної наукової та навчальної літератури з фінансової статистики, а також міжнародних нормативно-правових актів та ін.

Практичне заняття – форма навчального заняття, під час якого викладач організує обговорення попередньо визначених питань, до яких студенти повинні самостійно готувати тези виступів; вміти формулювати визначення основних понять глобальної економіки.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом студентом у час, вільний від аудиторних навчальних занять, яка складається з опрацювання конспекту лекцій, підготовки до практичних занять, самостійного освоєння навчального матеріалу по окремим темам, щодо яких не передбачені аудиторні заняття, ознайомлення з нормативними актами та рекомендованою літературою, а також самостійне виконання індивідуальних завдань, передбачених цією програмою.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручники, навчальні та навчально-методичні посібники та матеріали, конспект лекцій викладача, методичними рекомендаціями тощо. Для самостійної роботи студентів також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна та періодична література.

Самостійна робота передбачає виконання доповідей, рефератів.

Критерії оцінювання під час вивчення навчальної дисципліни: студенти повинні отримати 4 і більше позитивних оцінки з дисципліни протягом вивчення фінансової статистики.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль **Перелік питань до заліку з дисципліни «Глобальна економіка»**

1. Визначте сутність категорії "глобалістика" та причини її виникнення.
2. Предмет дослідження глобалістики та її основні напрями.
3. Поняття та ознаки глобалізації.
4. Проаналізуйте чинники глобалізації.
5. Виникнення економічної глобалістики та етапи її розвитку.
6. Причини виникнення глобальних проблем та їх класифікація.
7. Особливості існування глобальних проблем у різних країнах світу.
8. Проаналізуйте особливості еволюції локальних цивілізацій.
9. Охарактеризуйте цивілізації індустріального етапу економічного розвитку.
10. Визначте характерні риси розвитку цивілізацій постіндустріальної епохи.
11. Проаналізуйте передумови глобалізму.
12. Назвіть ознаки економічного глобалізму.
13. Як впливає економічний глобалізм на розвиток різних держав.
14. Охарактеризуйте класифікацію цивілізаційних груп у глобальному економічному просторі на початку XXI століття.
15. Проаналізуйте особливості прояву глобальних проблем сучасності.
16. Визначте відмінності та принципи сучасного етапу глобалізації.
17. Охарактеризуйте прояви глобалізації у різних країнах світу.
18. Яким чином впливає глобалізація на розвиток України в сучасному просторі і часі.
19. Проаналізуйте причини та сутність дуалізму глобалізації в сучасних умовах розвитку.
20. Визначте позитивні наслідки глобальних процесів.
21. Охарактеризуйте негативний вплив світових глобалізаційних процесів на економіку деяких країн.
22. Оцініть вплив світових глобалізаційних процесів на сучасний розвиток України.
23. Визначте сутність глобальних трансформацій.
24. Проаналізуйте причини виникнення суперечностей глобальних трансформацій.
25. Який зміст і об'єктивна природа глобальних економічних парадоксів.
26. Поясніть сутність та основні характеристики парадоксів глобалізації.
27. Визначте наслідки процесу глобалізації.
28. Проаналізуйте соціальні наслідки процесу глобалізації.
29. Які існують види системних криз.
30. Характеристика фінансових криз та їх вплив на світову економіку.
31. Поняття та принципові особливості альтерглобалізму.
32. Визначте суспільно-політичні передумови та об'єктивна необхідність антиглобалізму.
33. Характеристика та сутність антиглобалістських рухів.
34. Загальні цілі антиглобалізму.

35. Основні види діяльності антиглобального руху.
36. Плюси і мінуси інтернаціоналізації виробництва.
37. Поняття інтернаціоналізації обігу.
38. Співвідношення категорій "глобалізація" та "інтернаціоналізація".
39. Особливості функціонування сучасних глобальних ринків.
40. Характеристику світових ринків.
41. Позитивні та негативні наслідки функціонування глобальних ринків.
42. Характеристика цілей міжнародного бізнесу.
43. Особливості міжнародних економічних відносин України.
44. Фактори, що впливають на розвиток міжнародних зв'язків України.
45. Об'єктивність та принципи формування глобальної системи регулювання світогосподарських відносин.
46. Особливості становлення та принципи глобально інтегрованої регулюючої системи.
47. Сутність та мета функціонування глобальних регуляторних інститутів.
48. Функції держави в умовах глобалізації.
49. Основні характеристики світового виробництва.
50. Поняття міжнародних економічних відносин.
51. Особливості сучасного міжнародного співробітництва.
52. Основні напрямки діяльності та цілі ЄС.
53. Україна і співдружність Незалежних Держав (СНД).
54. Чи існує проблема конкурентоспроможності України в глобальній економіці?
55. Чому застосування різноманітних типів та форм співробітництва є невід'ємним фактором розвитку науково-технологічної та інноваційної сфер?
56. Сучасні концепції міжнародної безпеки.
57. Проаналізуйте поняття міжнародної безпеки та шляхи її досягнення.
58. Визначте поняття конкурентоспроможності країни та шляхи її вирішення в умовах глобалізації.
59. Визначте поняття глобальної конкуренції.
60. Сформулюйте принципи функціонування СОТ.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить

оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін

відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \\ \text{поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \\ \text{попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національ ною шкалою	Оцінка	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано »)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі. відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано »)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком . потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками
80-84			
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі вади завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією- двома значними помилками
70-74	Задовільно («зараховано »)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково . але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками
65-69			

60-64		Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково , деякі практичні навички роботи несформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них; оцінена числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково , потрібні практичні навички роботи несформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторною складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1-20		F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу неосвоєний , потрібні практичні навички роботи несформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота паї матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

10. Рекомендована література

Основна

Основна

1. Глобальна економіка : навч. посіб. Львів : Магнолія, 2018. 205 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=bdd641e1754aaed2f805c1ee09774367>

2. Надточій, Є.А. Національна економіка та особливості її розвитку в умовах глобалізації // Актуальні питання сучасної науки і права : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів (м. Суми, 15 квіт. 2016 р.). С.275-278. URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=922d24e1e1383fb5c267dabaa0c9e4a8>

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. за № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 груд. 2000 р. №

2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30.
[Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

3. Про цінні папери та фондовий ринок : закон України від 23 лют. 2006 р.
№ 3480-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268.
[Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

Допоміжна

1. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>

2. Заблоцький, Б.Ф. Розміщення продуктивних сил України. : Посібник. К.: Академвидав, 2003. 368 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=922d24e1e1383fb5c267dabaa0c9e4a8>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000)
www.globalcompact.org.ua
2. Державний комітет статистики України/ Режим доступу:
[<http://www.ukrstat.gov.ua>]
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України/ Режим доступу:[
<http://www.me.gov.ua>]
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського / Режим доступу:
[<http://www.nbuv.gov.ua/>]
5. Урядовий портал / Режим доступу: [<http://www.kmu.gov.ua>]